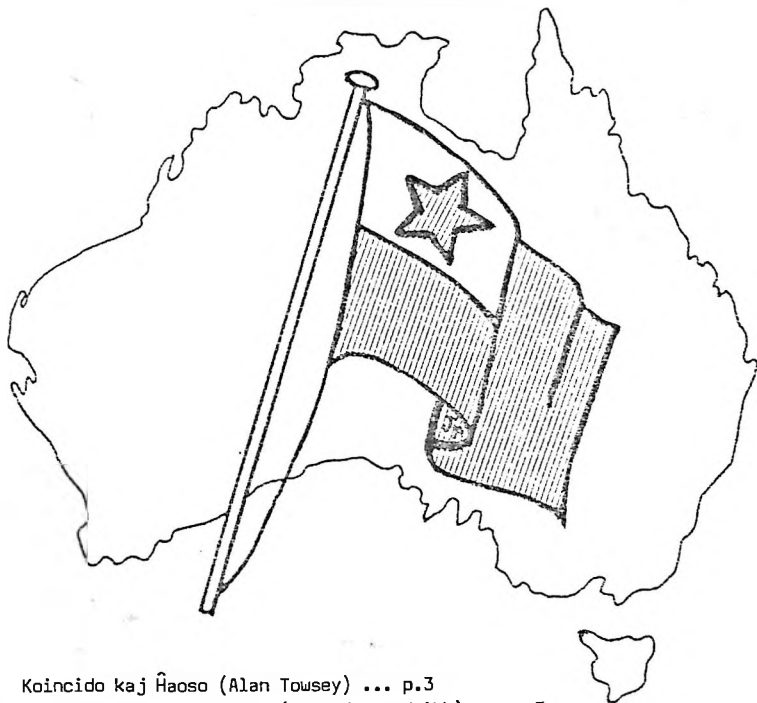


The Australian Esperantist

Numero 263

SEPTEMBRO-OKTOBRO 1990

Registered by Australia Post
Publication no. WBG 2488



Koincido kaj Haoso (Alan Towsey) ... p.3

Provu vian vortoscion (Donald Broadribb) ... p.5

75a Universala Kongreso en Havano (Idyss Einihovici) ... p.7

"Kaj la Miserere. Lasta Graco" (Donald Broadribb) ... p.8

Recenzo: Akademias Studoj 1988-1990 (D. Broadribb) ... p.18

Korekto; Nova muzika gazeto ... p.20

Krei novajn vortojn (Marcel Leereveld) ... p.21

Nekrologo: Audrey Childs-Mee ... p.24

Diversaj esperantaĵoj ... p.24

English Supplement

THE AUSTRALIAN ESPERANTIST

Oficiala organo de la Aŭstralia Esperanto-Asocio
 Redaktoro: Donald Broadribb, 46 Great Eastern Highway, Bakers Hill
 WA 6562. Telefono: (09) 574 1307. Fax: (09) 574 1298.
 Prov. Prezidanto: Justice K. Enderby, 2 Phoebe St, Balmain NSW 2041.
 Vicprezidanto: Vera Payne, 36 Donegal Rd, Floreat Park WA 6014.
 Sekretario: Ray Ross, 41 Agnes St, Sunnybank QLD 4109.
 Vicsekretario: Herbert Koppel, GPO Box 2122T, Melbourne Vic 3001.
 Kasisto: Owen Loneragan, 16 Deverell Way, South Bentley WA 6102.
 Libro-Servo: Tom Elliott, PO Box 230, Matraville NSW 2036.
 Korespondaj kursoj: John Moore, 7 Pelican St, Emu Park QLD 4702.
 Prov. Prezidanto de la Ekzamen-Komitato: Donald Broadribb (adreso sup-
 re).
 P.R.O. (Oficisto pri Rilatoj kun la Publika): Dennis Murphy, 79 Binna-
 long Rd, Old Toongabbie NSW 2146

Membreco: \$25 por individuo, klubo kc.; \$30 por familio (ĉiuj ĉe la sa-
 ma adreso); \$15 (minimumo) por pensiulo aŭ studento. Bonvolu sendi vian
 kotizon al la kasisto aŭ al la Libro-Servo.

Bonvolu avizi la redaktoron se via adreso estas neĝuste presita sur la
 adresslipeto, aŭ se vi ŝanĝas vian adreson aŭ/kaj nomon.

Sendu ĉiujn komunikaĵojn, artikolojn, librojn por recenzo kc. al la re-
 daktoro. Limdato por alsendo de presotaĵoj por la venonta numero: 1 no-
 vembro.

SE VI DEZIRAS LEGI PRI IO verku artikolon!

Jes, ĉu vi ne ofte pensis kiam vi elkovertigis vian novan ekzempleron
 de THE AUSTRALIAN ESPERANTIST "ni vere bezonas artikolon pri..."? Do
 sendu tiun amatan eseon, ideon, rakont(et)on, esprimon de vidpunkto,
 ŝercbildon. Ni ĉiuj volos legi ĝin! Preparante la tekston, bonvolu
 atenti la ĉi-sekvajn postulojn: la teksto devas esti klare tajpita, per
nova rubando kaj kun duobla spaco inter la linioj kaj marĝenoj de
 almenaŭ du centimetroj. Tajpu sur nur unu flanko de ĉiu folio. Netajp-
 itaj tekstoj estos malakceptitaj. Por konservi la lingvan nivelon de ĉi
 tiu gazeto la redaktoro rajtas korekti ĉiun tekston antaŭ aperigo. Laŭ-
 bezone ĝi povos esti mallongigita de la redaktoro. Ni ne povas promesi
 aperigon en la tuj sekvonta numero, krom se temos pri kronologie urĝa
 teksto.

KOINCIDO KAJ ĤAOSO

de Alan Towsey

Mi utiligas la inviton sur p17 de la juli-aŭgusta numero de TAE por esprimi miajn opiniojn pri koincido kaj ĥaoso.

Por mi, ne estas ia mistero rilate al koincidoj, kaj mi miras, ke oni tiom diskutas pri ili kaj proponas tiom da filozofiaj teorioj.

Ĉie kaj ĉiam en la universo sennombraj eventoj konstante okazas samtempe, plej ofte sen ia senpera ligo inter si. Kiam du (aŭ pli) similaj eventoj okazas samtempe, aŭ preskaŭ samtempe - kio laŭ la leĝoj de probableco devas ofte okazi - ni nomas tion "koincido". Ĝi estas do nur nomo, de cirkonstanco tute ne signifoplena. La vorto mem devenas de du latinaj vortoj kiuj signifas "fali kunen, okupi la saman spacon" (origine termino el la mezepoka astrologio), do ne estas ia demando pri kaŭzeco aŭ nekaŭzeco!

Mi firme kredas je la principo de kaŭzeco de ĉio, ĉie. Kun Einstein, mi kredas, ke "God does not play dice!" (Dio ne ludas je ĵetkuboj.) Laŭ mia ĝis nun nur iometa kompreno de la "nova" Ĥaos-teorio, tiu ĉi baze asertas, ke en ĉiu kompleksa sistemo, ne estas eble fari precizajn prognozojn. Sed tion ni jam de jaroj scias - oni nur devas pensi pri la veterprognozoj! Tamen, tio ne signifas, ke ekzistas ie ia nekaŭzeco.

Se ekzemple ni suprenĵetas moneron dek mil fojojn, ni povas certe atendi, ke ĝi refalos tre proksimume kvin mil fojojn aversen kaj kvin mil fojojn reversen. Estas vere, ke ni ne povas prognozi la rezulton de iu ajn aparta ĵeto - ĉar ni ne povas scii ĉiujn koncernajn faktorojn, kiaj ekzemple la pezo kaj formo de la monero, la forto de la ĵeto, ĉu blovas venteto, ktp. Sed ni ja povas diri, ke estas definitiva kvindekprocenta ŝanco, ke ĝi refalos aversen. Se ne estus ia determineco, estus neeble kalkuli la probablecojn, ĉar el dek mil ĵetoj la monero egale verŝajne refalus aversen 5 aŭ 50 aŭ 500 aŭ 5 000 aŭ eĉ 10 000 fojojn!

Mi ofte jam diris, ke, se ni povus enigi en specialan komputilon ĉiujn koncernajn informojn pri iu ajn individuo kaj ties vivo, la komputilo povus prognozi precize tion, kion tiu individuo diros aŭ faros. Sed, kompreneble, tian scion ni ne posedas, nek povas posedi. Tamen ... kiom da fojoj ni aŭdis iun diri: "Mi ja sciis, ke vi diros tion!"*

Ŝajnas al mi, ke multaj teorioj en la moderna scienco alproksimiĝas al filozofio - kaj tie ni troviĝas sur tre danĝera tereno. Antaŭ multaj jaroj, Ogden kaj Richards, en sia epokfara libro "The Meaning of Meaning" ("La Signifo de Signifo"), atentigis, ke multo en la filozofio kaj religio estas tute sensignifa, pro tio, ke multaj vortoj tie uzataj ne havas efektive aludaĵojn (angle "referents") en la reala mondo.

Mi klarigu tion: vortoj estas simboloj, kiuj reprezentas realajn aĵojn, personojn, ecojn kaj tiel plu. Ni povas pli facile manipuli la simbolojn en nia menso ol fizike la konkretaĵojn mem. Sed multaj vortoj en filozofio aŭ religio simbolas aĵojn, personojn, ecojn ktp., kies efektiva ekzisto ne estas, kaj verŝajne neniam estos, definitive pruvita; tio estas, ili estas nur imagitaĵ! Finfine (per la vortoj de Ogden kaj Richards) "la vorto anstataŭas la penson", kaj "oni provas konvinki la homan racion, ke ne estas ia logika nekonsekvenco eĉ en la plej granda absurdeco"!

Mi povus citi trafikajn ekzemplojn, sed mi ne volas ofendi iun ajn - ni ĉiuj havas firme tenatajn kredojn, kiujn ni pasie defendas, sed kiuj, malfeliĉe, ofte staras sur absolute nenia logika aŭ scienca bazo.

*Tiu vidpunkto memorigas min pri poemeto, kiun mi aŭdis dum miaj universitataj tagoj:

To think that I am what I am:	Kia hororiga penso, ke mi estas, kio
A creature that moves	mi estas:
In predestinate grooves -	Estaĵo, kiu moviĝas
Not even a bus, but a tram!	Laŭ antaŭdestinitaj kaneloj -
	Eĉ ne buso, sed tramo! ☐

- - -

[Komento de la Red.: La homo decidas ke io estas signifoplena ("la homo estas la mezuro de ĉio"). La psikologia koncepto de sinkroneco interesiĝas pri kial oni faras tian decidon pri iuj koincidoj.

Min dubigas la (eble nekonscia) religi-filozofia supozo en la deklaro "Se ne estus ia determineco, estus neeble kalkuli la probablecojn..." Al mi ŝajnas ke tio neeviteble devigas nin kredi ke ia kaŭzanta principo ekzistas eĉ inter neinterrilatantaj eventoj = la ĥaos-teorio, aŭ religia supozo. Kial monero laŭsupoze falus egale ofte aversen/reversen? Ĉu eble ni supozas tion nur ĉar nia teorio de probableco originis kun kaŝita deisma supozo ke ekzistas ia kaŭzo de la "naturaj leĝoj"?]

PROVU VIAN VORTOSCION

1. Trovu la malĝustan frazon:
 - (a) Ni brulas karbon por varmigi la domon.
 - (b) Mi jam korektis vian tekston.
 - (c) Kiu ruinigis mian kraĵonon?
 - (ĉ) Ĉu vi permesas, ke mi pentru vian portreton?
2. Trovu la malĝustan frazon:
 - (a) "Kiel Plaĉas al Vi" estis verkita de Shakespeare.
 - (b) Gloru nur Dion, ne homon.
 - (c) Nur unu fabrikejo fabrikas tiajn maŝinojn.
 - (ĉ) Skribu vian nomon pli klare.
3. Trovu la malĝustan frazon:
 - (a) Li estis ĵus foririnta, kiam mi alvenis.
 - (b) Gustumu ĉi tiun lakton, mi kredas, ke ĝi estas jam malfreŝa.
 - (c) Komencu labori nun.
 - (ĉ) Via vortuzo estas korekta.
4. Trovu la ĝustan frazon:
 - (a) Lia nomo estis malĵuste skribita.
 - (b) Lia nomo estis malĵuste literumita.
 - (c) Tiu vorto estis malĝuste uzita.
 - (ĉ) Esperanto aperis ĵus en la mezo de 1887.
5. Trovu la ĝustan frazon:
 - (a) Jen \$5 kiel kompenso por via laboro.
 - (b) Jen \$5 kiel rekompenco por via laboro.
 - (c) Mi pagas lin po \$5.
 - (ĉ) Ses estas dufoje tri.
6. Trovu la ĝustan frazon:
 - (a) Koloru la muron flaveta.
 - (b) "Krokodila larmo" estas falsa larmo.
 - (c) La konkludo de demando devas esti la signo "?"
 - (ĉ) La dramo finis iom frue.
7. Trovu la malĝustan frazon:
 - (a) Nur nun mi lernis, ke vi estas ĉeĥjme.
 - (b) Ĉu vi lernis la lecionon?

- (c) Mi lernis tiun lingvon en Francio.
- (ĉ) Lernigu al mi vian nomon.

8. Trovu la ĝustan frazon:

- (a) La venkintoj ricevos po \$60.
- (b) Oni pagos \$60 po ĉiu venkinto.
- (c) Po kiom da mono vi pagis por via portreto?
- (ĉ) La plej bona verkinto ricevos \$600 po ĉiu novelo.

9. Trovu la malĝustan frazon:

- (a) La prezidanto de Usono estas George Bush.
- (b) La prezidento de Usono estas George Bush.
- (c) Kiu estos la prezidento de la kunveno?
- (ĉ) La prezidanto de nia asocio devos aprobi tian elspezon.

10. Trovu la malĝustan frazon:

- (a) Mi ĉiam manĝas je la tagmezo.
- (b) Hieraŭ, je la meznokto, mi subite vekiĝis.
- (c) La meznumero inter 4 kaj 8 estas 6.
- (ĉ) La meza distanco estas 7 kilometroj.

11. Trovu la ĝustan frazon:

- (a) Mi loĝas en malmultekosta pensiono.
- (b) Pezu la karotojn, mi petas.
- (c) Por skribi romanon oni bezonas bonan intrigon.
- (ĉ) Mi scias, ke mi ne prononcis lian nomon akurate.

12. Trovu la ĝustan frazon:

- (a) Vi devos demandi antaŭpagon por tia laboro.
- (b) Mi volonte faros tion senpage.
- (c) Kiu volos, parolas al la estro por ni?
- (ĉ) La tria akto komencas je la oka horo.

13. Trovu la ĝustan frazon:

- (a) Jen listo de la kotizoj ricevitaj dum julio de niaj membroj.
- (b) Kiom da faruno vi aĉetis?
- (c) Bonvolu doni al mi duonan kilogramon de pomoj.
- (ĉ) Lia libro estas plena da poemoj.

75a UNIVERSALA KONGRESO EN HAVANO

raportas Idyss Einihovi

La 75a Universala Esperanto Kongreso okazinta en Havano, Kubo, 14-21 julio 1990 en la "Palaco de kongresoj" estis granda sukceso. La temo de la kongreso estis "Esperanto: evoluo, kultura diverseco." En tre eleganta, eksterordinara konstruaĵo for de la urbo brile malfermiĝis la universala kongreso kun ĉeesto de 1 614 personoj el 54 landoj. La kongresejo en tre pitoreska regiono estas ĉirkaŭata de tropikaj plantoj kaj akvofaloj. Abundis salonoj kun komfortaj brakseĝoj, alte taksindaj dum varmega vetero. La salonoj portis la nomojn de forpasintaj elstaraj esperantistoj. Restoracioj estis bone aranĝitaj.

Ĉiutaga "Kongresa Kuriero" pri okazaĵoj informis la kongresanojn pri detaloj. La sesioj estis ĉiam akurataj kaj bone frekventataj de la kongresanoj. La plej granda nombro da kongresanoj venis el Japanio (200). Nia AEA vicprezidanto, Juĝisto Kep Enderby el Sidnejo, estis la unua persono kiun mi ĝoje salutis en la kongresejo. Nia renkontiĝo estis surprizo por ni ambaŭ. Mi estis ravita de la entuziasmo de gesamideanoj Enderby por Esperanto.

La prelegoj de la kongreso estis stimulaĵoj kaj tre interesaj. Impresis min D-ro Jane Edwards, eksperto pri angla literaturo kaj ankaŭ instruisto pri antropologio en usona universitato. Ŝi nun estas la edzino de D-ro Humphrey Tonkin. Mi ĉiam sekvis ŝiajn prelegojn. La nova prezidanto de UEA, elektita en Braĵtono, Prof-o John Wells, kiu malfermis la 75an kongreson, estis tre sukcesa. Lia voĉsono estis impresa kaj lia personeco amikema.

La kubanoj tre gastame bonvenigis nin kaj dum la tuta periodo prizorgis kaj gardis nin. Oni regalis nin per distraj vesperoj en diversaj teatroj per profesiaj aktoroj. Dum internacia vespero aktoritis multaj samideanoj el diversaj landoj. El Bulgario partoprenis la plej granda nombro da aktoroj. Tre plaĉa estis publikika dancado laŭ la kuba stilo, sed ĝi estis bruega!

La porinfana "kongreseto" kun tre ĉarmaj infanoj kaj brila instruistino Maria prezentis kantojn, dancojn, aktoradon, kaj ĝojigis nin per sia entuziasmo por Esperanto. Mi esperas ke niaj infanoj en Aŭstralio baldaŭ imitos la infanojn en Havano. Entute la oktaga kongreso en Havano estis neforgesebla travivaĵo.

KAJ LA MISERERE. LASTA GRACO.

rakonto de Donald Broadribb

Marianne estis tre malkvieta dum sia dormado. Ŝvito kovris ŝin. La aviadilo flugadis dum feroce ŝtormo. Ĝin ĵetegadis la ventego, kaj la voĉo de la piloto estis tre nervoza dum li avertis ke la pasaĝeroj certigu ke ili uzas siajn sekurrimenojn, kaj ke oni nepre ne fumu. La stevardinoj ne plu klopodis marŝi laŭlonge de la interseĝa koridoro kun trinkaĵoj kaj gazetoj, sed staris en grupo ĉe la malantaŭo de la veturilo. Fulmis. Subite eksplodis. La aviadilo disfalis. La aero estis malplena. Silenta.

Marianne vekigis kriante. Peter, apud ŝi en la lito, alarmito elsaltis, poste komprenis ke Marianne spertis koŝmaron.

"Katastrofo okazis!" La voĉo de Marianne estis tiom plena de teruro ke ŝi preskaŭ panikigis ankaŭ lin. "Aviadilo pereis, nekredeble pereis, kaj...iel...temas pri mi." Ŝia vizaĝo estis tre blanka.

"Vi suferis koŝmaron," Peter diris trankviligcele. "Nur koŝmaro. Nenio katastrofa okazis. Koŝmaroj parolas per simboloj, kaj tio timigas."

"Ne estis koŝmaro!" kriis Marianne. "Estis vera katastrofo!"

"Nu, ni facile kontrolos tion," Peter respondis. "Ni aŭskultu la novaĵraporton de iu tutnoka radiostacio. Vidu, estas nun nur unu minuto post la noktomezo. Ni ankoraŭ povos aŭdi la informojn." Li ŝaltis la radioaparaton apud la lito kaj ili aŭdis la voĉon de anoncisto -

"...en la Atlantiko. Ŝajnas ke neniu postvivis. La British Airways flugo 735 estis fluganta al San Francisko. Proksimume unu horon post la forflugo el Sidnejo la piloto raportis fortan ŝtormon kaj ke fulmo trafis la aviadilon. Sed ankaŭ estis la sono de eksplodo tuj antaŭ ol radiokontakto ĉesis. Nun aliaj temoj: La Prezidento de..."

o-o-o

Ĉe la flughaveno de Sidnejo, Gloria kaj Roland atendis tre nervoze la flugon al San Francisko. "Ni devus aĉeti por ili ion aŭstralian," diris Gloria, dum ili rigardadis la varojn en butiketo apud la pasaĝersalono. "Kion vi opinias? Ĉu fotolibron? Aŭ ĉarman koalapupon?"

"Mi ne scias." Roland cerbumadis dum li rigardis la bretojn da don-
acaĵoj. "Ĉu viaj gepatroj amas legi?"

"Fanatike," ŝi respondis. "Precipe poezion. Mi neniam vidis tiel
fervorajn poezilegantojn."

"Eble do ĉi tion," sugestis Roland. Li prenis ekzempleron de la Kol-
ektita Poemaro de Francis Webb.

"Kiu estas Francis Webb? Mi neniam aŭdis pri ŝi," Gloria demandis.

"Li'. Verŝajne la plej grava aŭstralia poeto de nia jarcento. Aŭs-
kultu nur:

La sesa horo. Eble ĉi-nokte estos luno.
Tikas komata stelo ĉe morta Ferriere.
La fruan moskitmordon konas kampa maljuno
kvazaŭ ponardon, agacan orele.

La ĵupon super marĉo trenas luno,
miele senpersoneca: neniŭ funebras ĉi-tere,
kaj funebras Nenio en Nettuno: sentu brakumon
de Nenio, elakviĝanta sur ĉi-infanvizaĝon.

La sesa horo. "Korfavoru min, ho Dio." Lasta graco.
Morto kaj Ino strange montras saman juĝon,
kaj metas dubcelajn fingrojn sur ĉi tutan infanvizaĝon.*

Estas strofoj el 'Lamento pro Sankta Maria Goretti'. Belega. Ĉu vi ne
akordas?"

"Mi vere ne komprenas ĝin," diris Gloria. "Sed ili ja amas tian poe-
zion de modernaj poetoj. Ĝi iel timigas min."

"Nu, ja temas pri ŝia morto, do neeviteble ĝi iom timigas," koment-
is Roland. "Sed tio estas nur malgranda parto de la poemo. Vi povos
legi la tuton en la aviadilo. Jes, mi aĉetos la libron por ili." Li
pagis al la kasisto. "Kian dediĉon mi skribu pri ĝi? 'Por Marianne kaj
Peter, kun nia amo?'"

"Sonas strange, nomi la gepatrojn tiel," diris Gloria. "Kiel bofilo

* Laŭ tr. de Niĉjo Nicholas. La originalon trovi ĉe la piedo de p17.

ja kutime nomas la gepatrojn de la edzino? Nu, ni decidu pri tio en la aviadilo." Ŝi rapide parolis, ĉar laŭta voĉo anoncis ke British Airways flugo 735 nun pretas ĉe pordo 17. Ŝi prenis fotolibron, Aŭstraliaj Sovaĝaj Floroj, ĵetis la monon al la kasisto, kaj ili kuris al la aviadilo.

Ambaŭ jam ofte flugis, kaj post eble duonhoro ili komencis dormeti. Ilin vekis la skuiĝo de la aviadilo, dum ĝi estis forte ĵetata de la ventego. "Ŝtormo!" kriis Gloria, kaj samtempe ili aŭdis anoncon: "Ni spertas iom da fulmotondro nunmomente kaj eble ni bezonos ĉirkaŭ dek minutojn por liberiĝi de ĝi. La pasaĝeroj bonvolu certigi ke iliaj sekurrimenoj estas uzataj, kaj oni nepre ne fumu.." Malpli rutinsone daŭrigis la voĉo: "Pro la neprobabla ebleco ke ni devos surmariĝi, la pasaĝeroj bonvolu..."

Fulmo trafis la maldekstran alon, apud kiu sidis Roland kaj Gloria, kaj la voĉo eksilentis. Gloria komencis krei "Roland!" sed ŝian voĉon kovris la sono de eksplodo en la malantaŭo de la aviadilo. Sekvis silento. Kaj nigro.

O-O-O

Peter fine sukcesis trankviligi Mariannen iomete. Li tenere rekondukis ŝin al la lito kaj donis glason da brando. Kaj li elverŝis iom ankaŭ por si. "Ni facile trovos kio okazis. Vi kredas ke Gloria kaj Roland estis en tiu aviadilo, ĉu ne?" Marianne kapjesis, nekapabla paroli. "Nu, ni povas nuligi tiun timon." Li strebis paroli trankvile, sed ne tre sukcese. Li prenis la apudlitan telefonon kaj kontaktis la internacian servon. "Parolas Doktoro Peter Möri. Estas urĝe telefoni al Aŭstralio. Ĉu vi bonvolos kontaktigi min kun la internacia flughaveno en Sidnejo, Aŭstralio?"

Voĉo respondis ke li devos longe atendi, jam centoj da personoj volas telefoni Aŭstralien. "Vi diras ke urĝas, ĉu?" demandis la voĉo duboplene. "Doktoro Peter Möri? Kia doktoro?"

"Korspecialisto, damne! Kontrolu pri mi per via komputilo se vi volas. Jes, ja urĝas!"

"Mi kontaktigos vin tuj kiam eblos," diris la voĉo. "Dankon." La telefono eksilentis.

Marianne senespere demandis: "Ĉu oni rifuzis kontaktigi vin?"

"Oni kontaktigos min kiam eblos," Peter ripetis. "Kaj sendube ili intertempe kontrolas por trovi ĉu mi rajtas postuli prioritaton. Kaj oni certigos ke mi ja estas mi, ĉar ili uzos mian sekretan telefonnumeron."

Tiumomente sonoris la telefono kaj Peter reprenis ĝin.

"Parolas la internacia informservo," diris la voĉo. "Mi bedaŭras informi vin ke la flughaveno en Sidnejo ne akceptas telefonkontaktojn. Okazis grava aviadacidento kaj ili akceptas kontakton nur kun sia serĉistaro."

"Kiun telefonnumeron havas la gepatroj de Roland?" Peter flustris al Marianne. Ŝi transdonis al li libreton en kiu ŝi jam ĵus metis cirklon ĉirkaŭ la numeron de la familio Schreiner en Melburno. Kaj ĉi-foje ŝi premis sian oreilon apud lian por aŭdi la tutan konversacion.

Peter voĉlegis la numeron kaj post kelkaj sekundoj telefonkontakto establiĝis. Respondis Nancy Schreiner. Li transdonis la telefonon al Marianne.

"Parolas Marianne," ŝi komencis diri, sed ŝin interrompis la voĉo de Nancy, kiun ŝi preskaŭ ne rekonis pro la plorado.

"Ilia aviadilo - flugnumero 735 - ni provis telefoni al la flughaveno por trovi ĉu ili estis en la aviadilo, sed oni ne akceptas telefonantojn. Ni nur esperegas ke ili ne eniris la aviadilon. La melburna flughaveno nur diras ke laŭ la komputiloj ili atingis Sidnejon kaj enskribis sin por la flugo al San Francisko."

"Neniu espero eblas," diris Marianne per lacega voĉo. "Ili estis en la aviadilo. Ili mortis. Mi vidis. Estas vero."

"Kion vi diras, 'vi vidis'?" vekriis Nancy.

"Dum mi dormis mi vidis ĉion: la aviadilon, la ŝtormon, la fulmon, mi eĉ aŭdis la eksplodon. Kaj restis nenio. Eĉ ne peceteto. Timego min vekis. Peter ŝaltis la radion kaj oni rakontis precize kion mi vidis, do mi scias ke estas vero. Ho, ni devas preĝi por iliaj animoj, Nancy!"

o-o-o

Glorian kaj Rolandon puŝbatis la vento, dum io tiris ilin ĉiam pli alten inter la nubojn.

Ili ekhaltis, kvazaŭ nun starante sur solidaĵo. Nubero apartigis ilin, tiel ke Gloria ne plu povis vidi Rolandon. Kiam ŝi vokis lin, aŭdiĝis neniu respondo. Abrupte giganta fingro direktiĝis al ŝi, kaj ŝi vidis furiozan vizaĝon kun longaj haroj blovataj de la vento. La figuron ŝi rekonis. Ŝi antaŭe vidis ĝin en bildo sur la kovrilo de libro pri Blake en la hejmo de la gepatroj.

"Deklaru viajn pekojn!" tondre sonis la voĉo.

"Gloria balbutis kaj dum kelkaj momentoj ne povis voĉi, sed poste sukcesis krei "Adultado! Amorado! Mensogado! Ŝtelado!

"Pli!" postulis la voĉo.

"Mi pekis, mi pekis...mea culpa...mea culpa..." elploris Gloria dum ŝi strebis memori la riton uzatan en la konfesdono. "Mi pekis en la koro, en la pensoj, en agado. Mi pekis... Ne! Mi tute ne pekis!" ŝi kriis, subite konsciante ke en la koro ŝi plu aprobas sian ĝisnunan vivon. Ŝi klopodis forturni sin de la fingro, sed ĝi sekvis ŝin negrave kien ŝi rigardis. "Kion mi faris, mi faris pro amo" ŝi kriis. "Miaj aĝetoj dum mi estis bebo ne estis pekoj. Oni ne rajtas diri ke infaneto pekis ĉar ŝi prenis monerojn el la monsako de la patrino!"

"Vi koncipiĝis kaj naskiĝis peke," la voĉo tondris. "Vin plenigas pekaro en ĉiu ĉelo de via korpo! Vi ekzistis sekve vi pekis. Kiel tio estas punenda?"

"Per eternaj fajroj de l' infero kaj damnado!" ploris Gloria. Kaj abrupte ŝi komencis reciti: "Sankta Maria, Patrino de Dio, preĝu por ni la pekuloj nun jam je la tempo de nia morto..."

"Gloria! Ne trompiĝu! Estas nur iluzio!" Ŝajnis al ŝi ke ŝi aŭdas la voĉon de Marianne, sed tre malklare, kvazaŭ trans centmiloj da kilometroj.

"Eternaj fajroj de l' infero kaj damnado!" muĝegis la voĉo. "Fortre-

nu ŝin!"

Du demonacoj aperis, po unu ambaŭflanke de Gloria. Ili katenis ŝiajn brakojn kaj korpon. Ili portis tripikilajn lancojn kaj ruĝe flamis iliaj korpoj. Ili komencis tiri la katenojn.

"Gloria! Ne trompiĝu! Estas nur iluzio!" Denove vokis la voĉo de Marianne, sed nun preskaŭ ne aŭdebla.

Gloria baraktadis, sed la katenoj tranĉis ŝin kvazaŭ havante klingojn. Subite intuicio fulmis en ŝia kapo. "Vi ne estas realaj, vi ĉiu!" ŝi kriegis, "nek demonoj, nek pseŭdodio, nek nuboj, nenio!" Dum ŝi parolis, la demonoj, la voĉo, la nuboj, kaj ŝi mem malaperis.

o-o-o

Gloria strebis atingi la surfacon de la oceano. La ondoj verŝiĝantaj sur ŝin ŝajne trairis ŝian korpon, ŝi ne povis senti ilin. Ĉu ŝi povas naĝi? Neniam antaŭe ŝi naĝis en oceano. Ŝi trovis sin kapabla naĝi tute senĝene. Sed estis tede, naĝadi en la oceano, vidante neniun celon, nur senfinaĵajn ondojn. Ŝi decidis stariĝi kaj trovis ke estas facile marŝi sur la akvo. "Do tiel Li faris tion! Estas efektive tre simple. Sankta Petro sciis tion, sed poste li forgesis." Eksperimente ŝi provis forgesi, sed tio estis neebla. "Nu, mi do marŝu al la seka tero. Kioma distanco? Ni jam flugis eble unu horon for de Sidnejo antaŭ la eksplodo - kiom rapide ni flugadis?" Ŝi volis kalkuli, sed efektive ŝi tute ne sciis kiom rapide flugas jeto. "Longega distanco, certe," ŝi voĉigis. Surprizis ŝin aŭdi la propran voĉon. "Mi devus marŝi eterne por reiri. Kial mi do ne flugu?"

Ŝi etendis la brakojn kaj konforme al sia anticipo ŝi eksperte soris tra la aero pli rapide ol kolibro. Sed nun ŝi ekkonsciis ke ŝi ne scias kiudirekten flugi. "Se mi flugos erardirekten mi atingos sekan teron nur post miloj da kilometroj. Estas tute senutile." Ŝi haltis en la aero kaj pensis. "Ĉu eble mi povus teleporti min?" Ŝi demandis sin. "Kiel fari tion? Nur faru mensan bildon pri Panjo kaj Paĉjo, mi supozas." Tion ŝi faris kaj tuj trovis sin ŝvebanta super ilia lito.

Marianne kaj Peter dormadis, sed Marianne estis tre malkvieta, kvazaŭ spertante timigan koŝmaron. Ŝi kriis senĉese tiel senespere ke Gloria komencis plori.

Gloria decidis ke estas stulte ŝvebi en la aero. Do ŝi paŝis sur la plankon, iris al la lito, kaj ĉirkaŭbrakumis Mariannen por trankviligi ŝin. Sed Marianne ŝajne ne estis solida, la brakoj de Gloria tuŝis neniun.

"Ankaŭ ĉi tio ne estas reala!" Gloria subite komprenis. "Estas nur iluzio, same kiel la demonoj kaj tiu dio de infera fajro kaj damnado."

Malaperis Marianne, kaj ankaŭ Gloria.

o-o-o

Blindiga lumo trafis Glorian. Jam mankis la ŝtormo, la oceano, plankoj, muroj. Ŝi trovis sin staranta sur kampo. Super ŝi, la blua ĉielo. Ĉirkaŭ ŝi, arboj. La blindiga lumo rapide malaperis kaj ŝi ekkomprenis ke temis pri la lumo el la eksplodiĝo de la aviadilo. Ŝi demandis al si ĉu ŝi estas sola kaj ĉirkaŭrigardis. Ne tre for estis granda amaso da homoj. Ŝi komencis marŝi ilidirekten kaj sentis ion strangan. Surprizite ŝi rigardis sian korpon. Ŝi ne plu estis graveda. Mankis ŝiaj mamoj, kaj la tuta seksa parto. Ŝi ekkonsciis ke ŝi estas nuda, kaj ankaŭ tiaj estis la aliaj personoj. Sed plej surprizis ŝin trovi ke ŝi ne plu havas sekson.

La morto estas stranga afero, ŝi pensis dum ŝi plumarŝis cele la homamason. Atinginte ilin ŝi konstatis ke ili aŭskultadas homon sur podio antaŭ ili. La voĉo de tiu homo estis rimarkinde klara, ŝi pensis, ĉar ja mankis laŭtparolilo. Ŝi komencis aŭskulti la vortojn. Kvankam ŝi ne rekonis la lingvon, iel ŝi sciis ke ŝi povas kompreni kian ajn lingvon laŭvole. Ŝi agordis sian menson al la voĉo kaj la vortoj tuj kompreniĝis.

"...laŭorde, komencante je la unua vico," estis diranta la voĉo. "Ĉiu siavice iru al la tablo kaj tre zorge elektu sian folion. Tempo ne mankas, vi tute ne bezonas rapidi. Elektinte vian folion, portu ĝin al la registristo, maldekstre de mi, kaj tiu informos vin pri kion fari."

La atendado estos eterna, pensis Gloria. Sed efektive oni moviĝis tre rapide. Aŭ ĉu ekzistis stranga speco de tempo ĉi tie, tiel ke kio por unu persono estis horoj por la aliaj estis nur sekundoj? Verŝajne tiel, ĉar ŝajnis ke apenaŭ pasis kvin minutoj antaŭ ol ŝi trovis sin ĉe

LES SCOTT
RECIPIENT OF THE PAUL HARRIS FELLOWSHIP

Citation read at the Rotary Club in Manly NSW

Shortly after the Second World War, on 11th December 1946, a meeting was held at the Library Institute, West Wyalong. The purpose was to form a Rotary Club in the town.

One of those who attended was a youngish man named Les Scott. Subsequently, at the Post Office Hotel on 4th February 1947, a further gathering constituted the very first meeting of the Rotary Club of West Wyalong and Les Scott was there as a charter member with the classification "Radio and Electrical Retailing". The club was up and functioning although the charter from R.I. did not arrive until the following September.

Les was president of his club away back in 1957 - 58 and one of the club's projects that year was a feasibility study on the formation of the Rotary Club of Lake Cargelligo. Les was heavily involved.

In the following year Les was appointed District Governor's representative for the formation of the club at Lake Cargelligo. The West Wyalong Club acted as the sponsor with the assistance of the Condobolin Club. Many times Les voluntarily drove long distances at night on rough roads to fulfil his duties and the club was successfully chartered with 23 members in May 1959. According to the West Wyalong club the job proved "a most formidable task" but Les proved himself to be thoroughly capable.

Les Scott served his club continuously until 1967 when he resigned and shifted to the city. He immediately became a member of the Rotary Club of Manly and has remained so ever since. Until his resignation from West Wyalong his attendance record had been 100%

In effect Les Scott has been a Rotarian continuously for 43½ years. During the period he has been in the Manly club he has carried out various duties, been an excellent attender and made a significant contribution towards this club's activities. He still does his share despite his age of 78 years. Les also has the distinction of being the Manly member with the longest record of service in Rotary. >

Les was an active sportsman in the realm of tennis for many years. For instance the tennis players of the Rotary Club of Balgowlah once asked who was the somewhat mature member of the Manly club who was very good at standing at one end of the court and making all the Balgowlah players run all over the other end.

Apart from Rotary, Les has made another big contribution to international understanding. He has been one of the leaders in Australia in the Esperanto movement, held high office in it and represented Australia on many occasions.

In effect Les Scott could be classed as an outstanding person during his long career, supported throughout by his good wife Bess. There is no doubt that the achievements of Les would have been less had he not had the full support of an understanding partner.

Thus it is with great pleasure that I have the honour of awarding a Paul Harris Fellowship to Les Scott on behalf of the Rotary Club of Manly. □

O-O-O

75th INTERNATIONAL ESPERANTO CONGRESS HAVANA, CUBA, JULY 1990

For the first time the yearly International Esperanto Congress was held in Havana, Cuba, under the patronage of Fidel Castro who addressed the 1614 participants at the opening session and a special selection of 150 participants for the closing session. In his closing address he commented, "At the first, Christians were even fewer in number. But they prevailed. Christians were crucified, thrown to the lions, but they prevailed. You too will prevail. I don't wish you to be crucified or thrown to the lions, but you will prevail, because your goal is right." (Quoted from "La Havana Kuriero" 21 July 1990, the bulletin issued daily during the Congress.) Next year's Congress is to be held in Bergen, Norway.

This year's Congress was the eighth to be held outside of Europe (3 in the USA, 1 in Canada, 1 in Iceland, 1 in Japan, 1 in China). Africa, Australia, and Antarctica have yet to host the international Congress.

THE EINIHOVICI AWARD

The Executive Committee of the Australian Esperanto Association:

1. reaffirms its support for the Tim Einihovici Travel Foundation set up at the end of the A.E.A. Congress in Brisbane during September, 1988;
2. congratulates Mrs Idyss Einihovici on her energetic contribution to raising capital for the Foundation;
3. expresses disappointment that after two years no candidates have fulfilled the conditions announced in initial publicity;
4. draws attention to the fact that up to this congress (January, 1990) in Melbourne) A.E.A. has not formulated or published any conditions or awards relating to this Foundation;
5. is willing to negotiate with anyone nominating a worthy Australian representative for the 1990 or 1991 Congress;
6. announces its intention to set up an Australia-wide Tim Einihovici Award Support Committee with at least one representative in each state: to raise further capital funds for the Foundation, to distribute publicity to attract candidates for the Award from the year 1991-1992 onwards, and to provide tutorial help for candidates;
7. announces what it considers appropriate conditions for the Einihovici Award 1991-1992 as follows:

Conditions for the Tim Einihovici Travel Foundation Award 1991-1992

- a) Candidates shall be between the ages of 18 and 28 years at July 1, 1991.
- b) Candidates shall register their intention to participate in the Award to their state representative on the Award Support Committee by March 1, 1991, and shall receive information of tutorial help available to them.
- c) The winner of the award shall be selected from candidates who pass

the AEA "Elementa"* Examination with Distinction before January 1, 1992 and a special Esperanto oral examination before March 1, 1992.

d) Selection shall be by the AEA Executive Committee in its absolute discretion.

e) The prize shall consist of:

1. return air travel to the 1992 Congress of TEJO,
2. free accommodation for the duration of the TEJO Congress (approximately 7 days),
3. information of additional Esperanto events that the candidate might attend immediately before and/or after the TEJO Congress at his/her own expense,
4. comprehensive travel insurance for the duration of the travel period.

8. The successful candidate shall be available for a public presentation of the prize, for press publicity on departure from and return to Australia, and shall present in English a 2000-word written report of the 1992 TEJO Congress, and a 500-word Esperanto resume orally on at least one public occasion for each language before February 1, 1993.

*"Elementa": This examination tests students on all aspects of Esperanto grammar and is not to be confused with an elementary examination in any other language.

Ray Ross, Secretary AEA

NEW ESPERANTO ROCK

Eurokka, previously reported in this journal as establishing an Esperanto rock music program on a regional radio station in Donneville, France, has expanded its activities. A new quarterly rock magazine Rok-Gazet' is now being published, subscription 100 Ff = approx. A\$25. It has also released another rock music disk, titled Vinilkosmo with tracks from two well known Esperanto rock groups Amplifiki and Rozmariaj Beboj. Price 40FF = approx. A\$10 including postage. Both magazine and disk may be ordered directly from Eurokka Esperanto Rok-Asocio, F-31450 Donneville, France. Include payment by international cheque in French francs or international money order.

la tablo. Malgraŭ la amasego da homoj jam irintaj tien, restis vasta nombro da presitaj folioj sur la tablo, zorge klasifikitaj laŭ temo: flegistino, kuracisto, dommastrino, ĉarpentisto, komputilisto, rubaĵkolektisto, kc. La nombro da klasifikoj ŝajnis senfina. Preninte folion el stako rubrikita "artistoj" ŝi komencis legi: Mondfama porcelanisto Ĉina, edzo kun infanoj.

Jen bona kariero, pensis Gloria, kaj ŝi decidis elekti tiun. Dum ŝi portis ĝin al la registristo ŝi ekmemoris ke ĉion ĉi ŝi jam antaŭe renkontis: en La Respubliko de Platono. "Damne!" ŝi diris. "Alia iluzio. Ankaŭ ĉi tio ne estas reala!" La sceno komencis malaperi, kaj ankaŭ ŝi.

O-O-O

Sento de skuo penetris la cerbon de Marianne, kaj ŝi vekigis kvazaŭ perforte. Kaj ŝi kaj la lito estis malsekaj pro ŝvitado, lagetoj da ŝvito gutadis surplanken. Ŝi ŝaltis la lampon. Tio vekis Peteron. "Kio okazis?" li demandis. "Ĉu okazis nova katastrofo?"

Unuamomente Marianne ne povis paroli. Ŝi firme tenis Peteron kaj ŝia korpo skuiĝis dum ŝi ploradis. Fine ŝi sukcesis diri: "Mi vidis Glorian viva. Kiel en la Tibeta Libro por la Mortintoj. Vi scias ke laŭ ĝi ĉio okazanta post la morto estas kreita de nia fantazio, kaj la libro konstante avertas ke temas nur pri iluzioj, ne kredu ilin kaj pro tio ili ne katenos vin. Se oni komprenas ke ĉio kredata de homoj pri la morto estas fantazio, nur tiam oni havas oportunon eskapi el samsaro."

"Mi ne komprenas," agnoskis Peter. "Sed estas klare ke vi spertis koŝmarojn pri Gloria kaj pri kio okazas al ŝi morta."

"Jes, jes!" kriis Marianne, feliĉa ke nun li komprenas. "Samsaro estas la universo kaj kio ajn alia ekzistas. La tibetanoj volas eskapi, volas eniri nirvanon, kion oni ne povas ekspliki, ĉar temas pri io, kion ni ankoraŭ neniam spertis. Temas pri la Vero Mem. Mi esperegas ke Gloria trovis ĝin!"

"Marianne, kara," malfeliĉe diris Peter. "Vi havas febron, ĉu ne?" Li metis sian manon karese sur ŝian frunton kaj tuj forprenis ĝin kvazaŭ bruligitan. "Jes, febrega," li diris.

"Ne temas pri febro," protestis Marianne. "Temas pri Gloria kaj kio okazas al ŝi."

"Marianne, kara," malfeliĉe diris Peter. "Necesas kompreni ke vi nur imagas ĉion ĉi. Gloria mortis. Ŝi estas mortinta. Por vi, por mi, ŝi estas nun nur memoraĵo. Memoro pri amo kiun ni havis kaj ĉiam havos, sed nur memoro. Ne trompu vin per espero pri tiu samsaro pri kio vi parolas, aŭ la popolo de Tibeto. Ili esprimas sian fantazion pri la morto samkiel la kristanoj. Sed efektive restas nur memoroj. Kontentiĝu per ili."

"Vi tamen ne komprenas." Marianne ĝemis, malfeliĉa ĉar ŝi estis supozinta ke ŝi trovis komprenon sed aŭdas nur kliŝojn. "Ne provu kompreni. Nur lasu min sola." Ŝi turnis sin sur la lito kaj kunpremis sin kvazaŭ bebo.

"Nu, almenaŭ mi povas mildigi la febron," murmuris Peter. Li malfermis sian keston, elprenis platan inektileton plenan per antifebraĵo, kaj injektis la medikamenton. Siavice ankaŭ li ĝemis. "La doloron en la koro ni devos plensuferi, karega. Ekzistas neniuj magiaj injektaĵoj por forpreni tion."

O-O-O

Gloria malfermis siajn okulojn. Ankoraŭ ŝiaj oreloj aŭdis la tondran sonon de la eksplodo, kaj ŝiaj okuloj plu vidis la fulmon. Ŝi sentis ke ŝi falas, sed ne kiel ŝi anticipis. La ventoj kiuj puŝegis ŝin nun mildas karesas ŝin. Ĉu ŝin vundis la eksplodo? Plurfoje ŝi provis rigardi sin, sed ĉiam sensukcese.

Kio okazis al Roland? Ŝi demandis sin kvazaŭ en sonĝo. Sed ŝia menso ne povis facile enfokusiĝi. Ŝi ne povis vidi la teron, nur la nigran steloplanan ĉielon. Sed tio tute ne maltrankviligis ŝin. Al ŝi ŝajnis ke ne gravas. Ŝi fermis la okulojn kaj lasis sin pace moviĝi sob.

Ŝi remalfermis la okulojn. Ŝi estas en ia kavo. Antaŭ ŝi estas aperturo kaj tra ĝi venas lumo. Kaj granda bruoj, kvazaŭ de multaj parolantoj. Kaj tondraj ĝemoj kiuj timigas ŝin. Io puŝas ŝin al la aperturo kaj iel ŝi scias ke tien ŝi ja volas iri. Rapide ŝi trovas sin ekster la kavo kaj ŝi sentas subtenon, kvazaŭ per gigantaj manoj. Denove ŝi malfermas la okulojn. Kiel malgrandaj ŝajnas la okuloj. Estas malfacile

enfokusigi ilin. Sed ŝi povas vidi gigantojn. Ŝi malklare memoras ke ŝi spertis ĉion ĉi jam antaŭe - unfoje -- dufoje --- ne, multfoje. Sed la memoro rapide vaporiĝas. Ŝin atingas la sonoj venantaj el la buŝo de unu giganto: "Estas knabo!" Kaj nun ĉio okazinta forgesiĝas.

o-o-o

Peter ridetis kontente dum li dormis. "Mia kara," li murmuris. "Mia kara!"

Marianne vekis lin. "Peter, vi sonĝas," ŝi diris. "Vi devos pretigi vin. Mi jam sentas la naskodolorojn."

"Jes, mi scias," li respondis. "Gloria revenas al ni."

"Kion?" Ŝi skuis la kapon senkomprene, kvazaŭ kredante lin freneza. "Gloria mortis antaŭ naŭ monatoj jam. Ni komencas nun novan familion."

Peter plu ridetis, sed nenion pli li diris. Kune ili eniris la aŭtomobilon irontan naskohospitalen. □

|Originala angla teksto de la poemo:

Six o'clock. There may be a moon tonight.
At dead Ferriere twitches the comatose star.
A peasant knows the early mosquito bite
Like a stiletto into his wincing ear.
The suave impersonal light
Trails its skirts over marshland: No mourners here,
And Nothing mourns at Nettuno: feel the embrace
Of Nothing scrambling ashore at this child's face.

Six o'clock. And the Miserere*. Final Grace.
And Death and the Woman, strangely at one will place
Ambiguous fingers on all of this child's face.*|

*La "Miserere" = Latina liturgia nomo de Psalmo 51 (Psalmo 50 en la Vulgato). Mi rekomendas ke vi legu tiun psalmon, se vi volas kompreni kiel ĝi rilatas al la poemo kaj al la tuta rakonto. - DB)

AKADEMIAJ STUDOJ 1988-1990

recenzita de Donald Broadribb

A k a d e m i a j S t u d o j 1 9 8 8 - 1 9 9 0, red. Rüdiger Eichholz. Esperanto Press, Bailieboro, Ontario, Kanado KOL 1B0, 1990. 560p. broŝ. Prezo: US \$18.25 inkl. poŝtkostojn (=proks. A\$23. Speciale mendebla pere de la AEA libroservo, aŭ rekte de la eldonisto).

Dum du jaroj ni sentis la mankon de nia ĉiujara esperantologia enciklopedio, sed ĉi tiu trijara volumo estas vere atendinda. Esperantio estas "lando" de multegaj gazet(et)oj, inter kiuj estas disŝutitaj sen-nombraj artikoloj pri kiuj plejofte sciiĝas nur la malgranda abonantaro de la koncerna gazeto. Ĉar neniu indekso de esperantologiaj artikoloj ekzistas (malsimile al la situacio nacilingva pri multaj fakoj), plej-ofte profesinivelaj studoj pri nia lingvo perdiĝas por ĉiam. Ekzemple, **The Australian Esperantist** aperas en eldonkvanto de 250 ekzempleroj, kiuj rapide elĉerpiĝas post eldono. En 1983 Eichholz elpensis tre utilan planon: publikigi serion da jarlibroj en kiuj povas aperi altvaloraj esperantologiaj studoj kiuj restos havigeb-laj sur la librobretoj de esperantistoj kaj esperantistaj bibliotekoj.

Kio plej surprizas estas la malalta kosto de la libro, ebligita per utiligo de la nuntempe familiaraj presmetodoj: zorga preparado de siaj manuskriptoj de la aŭtoroj, perkomputila kompostado, foto-redukto, fotolitografia presado.

La artikoloj en la libro variegas, sed eblas konstati kelkajn ĉef-temojn: historio, signifo, kaj formo de esperantaj vortoj; teminologiaj studoj diversfakaj; komputiladaj studoj. Pli ol duono de la volumo estas dediĉita al komputil-studoj.

La plej granda artikolo estas la unuaj du ĉapitroj de nova libro de Eichholz, "Enkonduko en la komputoradon por ne-komputistoj", kies celo estas instrui al personoj kiuj neniam uzis komputilon uzi IBM-kongruan komputilon. Tiu libro estas ankaŭ havebla kiel serio de apartaj broŝur-oj po US\$11.50 (inkl. sendkostojn). Post tralego de la komencaj ĉapi-troj publikigitaj en la recenzata libro mi avertas interesaton preti aĉeti IBM-kongruan komputilon, ĉar necesas praktiki la instrukciojn don-itajn de Eichholz dum oni studas la "Enkondukon". Sed Eichholz faras plurajn gravajn rekomendojn, kiujn oni tralegu antaŭ ol aĉeti. Se vi aĉetos tian maŝinon, mi substrekas la konsilojn de Eichholz: helpu vin

amiko kun bona kono pri komputiloj kaj leginta la rekomendojn de Eichholz, kaj aĉetu nur de bone establita kaj nepre fidinda vendkompanio. Neniam fidu la vendiston solan! Rilate al ĉi tio evidentas ke Eichholz celas ke laŭeble ĉiu komputil-uzanto posedu IBM-kongruan komputilon. Kvankam tio sendube helpus interŝanĝi perkomputiligitajn studojn kaj verkojn, mi opinias tion iom utopia. Tre granda parto de la ekzistantaj esperantistoj posedas ne-IBM-kongruajn maŝinojn, kaj nek povas nek volas aĉeti novan aparataron. Kaj ĉar la Commodore 64 kaj la Apple (kaj Apple Macintosh) komputiloj estas popularaj, mi dubas la aserton ke 90-95% de la komputiloj uzataj en la mondo estas IBM-kongruaj. Ĉar la instrukcioj donitaj de Eichholz validas nur por IBM-kongruaj maŝinoj, persono kiu posedas alitipan maŝinon ne trovos lian instruaron utila. (Se vi estas senscia pri komputiloj, mi devas ekspliki ke ekzistas neniu unueco inter la diversaj markoj de komputiloj vendataj. Ekzemple, la instrukcioj kaj uzmetodoj de Apple/Macintosh estas tre malsimilaj al tiuj de Commodore 64, de Atari, de pluraj Amstrad-aparatoj, de Brother-aparatoj, kc., kaj ne estas IBM-kongruaj. IBM-kongrua komputilo estas maŝino fabrikita de alia kompanio ol IBM, sed kiu pretendas esti simila al IBM-aparato kaj kapabla uzi samajn programojn. Ankaŭ "programoj" = instrukciaro sur disko, kiun oni devas perkompiligigi antaŭ ol povi uzi la maŝinon, estas propraj al specifa marko, kaj ofte al specifa modelo.) Mi ankaŭ konfesu ke mi estas skeptika pri la komprenebleco de la "Enkonduko" verkita de Eichholz se oni ja estas vera komencanto en la komputil-fako.

Eichholz ankaŭ detale prezentas sian projekton de Pekoteko (vidu la recenzon verkitan de John Mills p11-12 de nia maja numero), kaj donas multpaŝan ekzemplon de ĝi, por ke la leganto povu mem decidi pri ĝiaj utilo kaj praktikeco.

Pluraj artikoloj, de diversaj aŭtoroj, ankaŭ diskutas la formon kaj dezirindecon de diversaj komputil-vortoj. Sed ne supozu ke komputado estas la sola temo de la artikoloj en la libro. Mi trovis speciale interesaj la artikolon de Albault pri la aranĝo de klavaroj en diversaj landoj, de Eichholz pri inicial-vortoj kaj akronimoj, de Golden pri la etimologio de la vorto "birdo" en Esperanto, de Portmann pri propono por kompromiso pri la uzado de la litero ñ, kaj plurajn aliajn.

Ĉi tiu libro estas utila (kaj komprenebla) nur por spertaj esperantistoj kiuj interesiĝas pri lingvistikaj studoj - al ili mi sincere rekomendas ĝin. Je tiu prezo, via mono tute ne estos perdita! □

VIA REDAKTORO HONTAS

En nia julia numero la lasta parto de la recenzo verkita de Niĉjo Nicholas estis senintence ellasita. Eĉ pli malbone, la paĝo sur kiu ĝi devus esti aperinta (p20) anstataŭe havis la ŝercraporton de "Odlo Bok-serp". Tio duobligas la embarason de via redaktoro. Mi petas elkore pardonon de la aŭtoro kaj de la legantoj. Jen la ellasita parto de la recenzo:

Tri liaj poemoj eniris la Auld-an Antologion, kaj mi tiujn ne trovis atentindaj. Lia posta verkado ne ŝajnas al mi multe pli bona. Ankaŭ la homaranismo de Boulton min ĝenas, do ne akceptu mian opinion senkritike, sed la latente partieca homaranismo, laŭdado al Vjet-Namo kaj malnovmodaj scenpriskriboj apenaŭ ŝajnas al mi legindaj en komunumo jam elkoninta Auld, Ragnarsson, De Kock, Sadler kaj Balbin. La tempo postulas ion ekstreman; la verkaro de Grigorov ne harmonias kun tia ĉirkaŭaĵo. Al aliuloj eble ĝi tamen plaĉos, min ĝi ne impresas. Enestas ankaŭ tradukaro de diversaj bulgaraj poetoj. Oni trovas pli da vario tema ol ĉe la supraj tri poetoj, kaj la verstekniko preskaŭ tolereblas - kvan-kam ankaŭ Grigorov kulpis aĉaĵojn ĉe Smirenski kaj Vapcarov. Oni zorgu pri sia merkato!

o-o-o

NOVA MUZIKA GAZETO

La Muzika Esperanto-ligo estis fondita en 1963, sed inter la mezo de 1989 kaj la mezo de 1990 dormis. Nun reaperis ĝia kvaronjara gazeto **M u z i k o**, bulteno kiu "devas esti interesa por muzikinstruistoj kaj por komponistoj; por muzik-spertuloj kaj por muzik-amantoj; por junaj kaj maljunaj, por ke ĉiu leganto povu trovi ion interesan por si mem." Tre modesta eldonaĵo, sed kun pian-muziknotoj, korespondpetoj, kaj planoj por muzikeventoj esperantaj.

Jarabono al la bulteno **M u z i k o** kostas A\$16 (kio inkludas bank-kaj poŝt-kostojn). Mendu de la aŭstralia reprezentanto: Kay Andersen, 19 Sherley Street, Moorooka QLD 4105. La adreso de la redaktoro estas: Dimităr Terziev, ul. Milin kamăk 58, Sofia, Bulgario.

Jen io unika en la mondo. Ne lasu ĝin morti.

KREI NOVAJN VORTOJN (LAŬ-FUNDAMENT-AJN)

de Marcel Leereveld

(Parto 3)

A) Esperantiĝendas "The horse came out second best."

"To come out": certe ne "elveni", ĉar el kio ĝi "elvenis"? Nek "eliĝi", aŭ "emerĝi" aŭ "elmergiĝi", samkiale. Nek "debuti" ĉar ĝi konkuris (!) jam antaŭe. Nek "solviĝis" ĉar ne temas pri ekzameno. Nur taŭĝus "rezultis"; tamen tio ne eblas ĉar ne la ĉevalo rezultis sed la dua pozicio rezultis, por la ĉevalo. Do mi devas serĉi aliiĉe, ĉar rezultigi aŭ rezultigi ne taŭĝas; nur io kia "la por la ĉevalo dua pozicio rezultis". "La ĉevalo finis..." ĝustas, sed ne enhavas la sencon de neatenditeco. Do mi fine akceptas la iom longan "la ĉevalo havis la rezulton esti dua alvenanto" (aŭ "...esti la plej bona post (malantaŭ) ..."). Ne prene "la dua plej bona"!

B) "That behaviour is questionable, so it is out of the question."

Por ŝpari tempon (= falsa ekonomio!) mi povus uzi "demandebla". Sed konkuto ne estas demandebla aŭ nedemandebla en certaj kazoj, ĉar oni ĉiam povas (kaj rajtas) demandi iun ajn konduton aŭ pri iu ajn konduto. Do ĉia konduto, ĉu "questionable" aŭ ne, estas "demandebla". Kaj kaze ke oni demandas konduton, ĝi povas signifi la kontraŭon de "questionable": ĝi estas "unquestionable". Notu la mallogikecon de la angla vorto, kiu eĉ pli klaras en la pli ĝustaj tradukoj "postulebla" kaj "petebla". Se io estas "questionable", ĝi vere estas necerta en la sencoj de honoro, honesto, saĝo, kaj vero. Do por "questionable" mi devus uzi "honorduba" aŭ "honestduba" aŭ "saĝduba" aŭ "verduba". "Out of the question" ne povas esti "ekster (el) la demando", ĉar ĉilasto signifas ke la konduto ne estas parto de la demando; sed tute ne temas pri "demando" (nek pri postulo nek pri peto); temas pri neeble akcepti ĝin, do "ne-akceptebla" aŭ "ne-konsiderebla" (aŭ "konsidermalebla": komp. "kormalsana" anstataŭ "mal-korsana").

C) "I entered a unisex barber shop" estas la tradukendaĵo.

Sed antaŭ ol eniri mi vere bezonus unue demandi por kiu sekso la bu-

tiko estas, ĉar la stranga angla misnomo "unisex" signifas la kontraŭon de tio kion oni volas diri (nome "one sex"). Ĉar la butikoj celas servi la du seksojn, ĝi devas titoli "ambisex", Esperante "ambaŭseksa (barbirejo)".

Ĉ) Tradukendas " G o b a c k ! W r o n g w a y ! "

Trafiksignaloj devas ne esti longaj; pro tio la (ĉu akceptinda?) neologismo "liva" (= "maldekstra"). Ankaŭ trafaj, tuj kompreneblaj, kaj sendubaj. Do anstataŭ "Reiru" kiu povus signifi ankaŭ "iru ree", "ripetu la iradon" kaj anstataŭ "returniĝu" kiu estas tro longa kaj neklara, mi uzas "Retrouiru!" aŭ "Retroe!", aŭ eĉ pli simple "Retrou!". Aŭ pli forta, "Retrou". Mallonga por "Wrong Way" eblus "Misvojo!" mallonga sed iom malforta por danĝera situacio. Krome ĝi vere devus esti "misdirekto". Eble ne pli konsilinde, mi tamen preferus tute malsaman tradukon, nome "Malpluu! Danĝer(eg)o!"; "malplui" signifas la kontraŭon de "daŭrigi", do "retroiri". Danĝero ne nepre signifas ke la vojo estas por la kontraŭa direkto, sed ie sendube estos ankaŭ la averto "No entry!", "Ne eniru!".

D) Mi volas traduki " r o u n d t r i p t i c k e t " .

La angla-usona vorto estas misnomo: la vojaĝo tute ne estas ronda aŭ rondira, nek ĉirkaŭ io, sed rekte ien kaj rekte revena. Do ne eblas uzi "rondvojaĝo" aŭ "ĉirkaŭvojaĝo", kiuj estas tute aliaj aferoj. Fakte en neniuj de mi konata lingvo ekzistas (eĉ ne kombina) vorto kiu esprimus la du nociojn iri kaj reveni en unu vorto. Nek en Esperanto. Anstataŭe oni ĝenerale uzas "return ticket" por ambaŭ, sed en Esperanto tio signifus la bileton nur por la reveno. Ekzistas unu vorto, tamen, kiu povas, sed ne necese, signifi ambaŭe iri kaj reveni, nome "bumrango" (mi ellasas la "e" de la PIV-vorto "bumerango", ja sone negrava en la angla - ju pli mallonga la esperanta vorto, des pli bona). Do "bileto por bumrangvojaĝo". Mi ŝatas la esprimon, sed hazarde memoras ke en certa maniero en Esperanto oni povas fari "vorton" kies du partoj, kun du apartaj sin ne determinantaj signifoj, samfunkcie kuniĝas kaj do rezultigas duoblan adiciitan signifon. Tiel mi trovas "ir-revenbileto", kiun esprimon mi preferas kiel la plej klaran. Notu ke mi uzas dividstrekon, kiu ja funkcias ĉi tie kiel adicisigno ("vojaĝo de iri kaj de reveni"), same kiel en membro-abonanto, "franca-germana", "am-malamrilato", kaj "ĝi grimpadas-refaladas ĝis la morto". Ĉe ĉi antaŭaj kombinaĵoj (Ankaŭ ĉe "Esp-o", ĉe "aŭto-aerbremsa", ktp., kaj ĉe linifina

rompo) la celo de la streketo estas rompi la normalan regulon en Esperanto ke ĉiu parto de kunmetita vorto sence determinas la tuj sekvantan (se ĉi lasta ne estas adjektiveca determinantaĵo); estas konsilinde uzi la dividstrekon en kunmetitaĵoj nur por tiu celo.

La facilaniman neologismemon helpas PIV, ĉar la esperanta publiko senkritike akceptas kiel uzindajn ĝiajn multegajn neologismojn nenecesajn kaj tiel ekuzadas ilin. Tiu neologismema inklinio ne nur nenecese balastas nian lingvon, ĝi samtempe kaŭzas ke ni inklinas ne plu serĉi por nia uzo vortojn kaj esprimojn fareblajn nature per la kunmetado de vortoj kaj vortetoj. Ni povas eĉ rimarki tendencon ne plu uzi zamenhofan kunmetaĵon se iam ie renkontiĝis neologismaĉo (= neologismo nenecesa) por la koncerna nocio. (Mi atendas ies verkon pri tiaj.) Kaj kia malŝparo! Ni povus kaj devus krei multajn "novajn" kunmetaĵojn eblajn por plinuancigado, aŭ por forĵetado de neologismaĉoj. Permesu al mi doni kelkajn ekzemplojn (eble jam iam uzitajn sed de mi ne viditajn):

nacilingvumi (anstataŭ la monstra mismetaforo "krokodili")
lumfiltra + netravidebla (= opaque, anstataŭ "opaka"). [Eble nuance diferencaj de la oficialaj "diafana"/"maldiafana"? - La Red.)]
tagdormeto (= siesta).
la kreego (= the Creation).
mishoro (= la malĝusta hortempo, the wrong time).
malveki (= ekdormigi).
aŭdiqilaro (= |hi-fi| system).
malpost (en "paroladi antaŭ la Kongreso malpost la prezidanto").
inventulo (= inventive person).
malsanada (= permanently ill. Nuanco de la oficiala vorto "invalida").
 Li estas ne farema, sed nur ekema (jumps from one thing to another).
ekmalrevi (= to get back to earth, to reality).
ekiĝo (= "lanĉo").
fameta kaj diskonata (por la du signifoj de "renoma").
dispensi (= to wander in one's thoughts).
paroleti esperante (= anstataŭ la dua signifnuanco de "balbuti").
ekspluvo (= propluva akvo restanta aŭ flueganta sur la tero).
lia subo (= subeco, esti sub aliaj)
la poro kaj la kontraŭo de (= al) agmaniero.
la enaĵoj (= contents) kaj la elaĵoj (= kiuj moviĝas el io)
 Lia parolado ne prias (= is about nothing).
 La turistoj devas poi (= esti en samnombraj grupoj).

TREVOR STEELE SKRIBAS

Karaj gesamideanoj, en septembro mi vojaĝos al Sovetunio pro person-aj kaj profesiaj kialoj. Tio ne signifas, ke mi neglektos nian lingvon: estas jam aranĝite, ke mi pasigu la unuajn kvin semajnojn vojaĝante al diversaj urboj de SU, propagandante kaj instruante ĝin. Mi eĉ aperos kiel "ekzotikulo" en radio- kaj televidprogramoj. Krom tio mi esperas regule sendi raportojn al vi el Kievo, kie mi loĝos.

Dum mia foresto nia afero estos en bonaj manoj: Kep Enderby anstataŭos min kiel prezidanton de AEA, kaj Don Broadribb estros la ekzamenkomisionon.

Mi probable revenos al Aŭstralio iam en 1991.

(Kaj al Trevor Steele ni deziras ĉion bonan dum lia foresto. La Red.)

o-o-o

NEKROLOGO

AUDREY CHILDS-MEE (1926-1990)

de Ray Ross

Forpasis, la 16an de majo, en Kibworth, Leicester, Anglio, Audrey Childs-Mee, Honora dumviva membro de A.E.A. Ŝia membreco estis proponita kaj akceptita en la kadro de la 27a Aŭstralio Esperanto-Kongreso en Sidnejo, 1980. En 1979 Audrey estis invitita al Aŭstralio, por propagandi Esperanton kaj samtempe konigi al aŭstraliaj grupoj sian rektan metodon de instruado. Tiujn du celojn ŝi sukcese plenumis dum la Esperanto-Somerlernejo de A.E.A. en Toowoomba, 1979. Sekvis vizitoj al diversaj Esperanto-grupoj en Aŭstralio, kiam ŝi vigle propagandis Esperanton per televido, radio kaj la gazetaro. Pro la forpaso de Audrey, anoj de nia Aŭstralio Asocio perdis kaj amikinojn kaj samideaninojn. Ni omaĝas al la memor' de vera sinjorino.

(Postnoto: Audrey Childs-Mee estis sukcesa aŭtoro de instruolibroj kaj de verko de infanliteraturo. Ankoraŭ neeldonita estas ŝia traduko de The Magic Pudding. La Red.)

**ESPERANTA EKSPOZICIO POR ANOJ DE KONGRESO
DE PRIVATAJ LERNEJOJ**
de **Max Wearing** kaj **David Brewer**

Dum tritaga kongreso de aŭstraliaj privataj lernejoj en Hobarto (20-22 aŭgusto 1990) David Brewer kaj Max Wearing staris apud la nove ĝisdatigita kaj rebeligita Tumman-ekspozicio pri Esperanto.

La aranĝojn por la partopreno faris D-ro Dudley Parkinson (prezidanto de la Esperanto-klubo en Hobarto) kun financa subteno fare de la estraro de AEA. Ĉar la kongresdelegitoj preteriris la ekspozicion plurajn fojojn ĉiutage, ili ne povis ne rimarki, ke Esperanto ankoraŭ vivas. Dank' al aparatoj pruntedonitaj de David kaj Gail Brewer, la kongresanoj aŭdis kantojn en Esperanto kaj spektis televid-filmojn pri Esperanto - inter ili la lecionaron faritan de la Esperanto-movado en Ĉinio. Oni vidis ankaŭ lecion-afiŝojn faritajn de David Brewer, kaj afiŝon pri la vojaĝpremio antaŭnelonge reklamita en The Australian. Estis ankaŭ lernolibroj, propagandiloj senditaj de la AEA-libroservo en Sidnejo, kaj kopio de la reserĉprojekto de Dianne Lukes.

Por simpleco, tro multajn aĵojn oni neniam montris. Por diverseco, ĉiutage kelkajn novajn aĵojn oni montris kaj la budon oni rearanĝis.

Kompreneble neniuj lernejestroj anoncis tujan intencon okazigi Esperanto-lecionojn en sia lernejo, sed kelkaj el ili parolis kun David kaj Max, kaj ŝajne interesiĝis pri (ekzemple) DLT kaj la nuntempa disvastigo de Esperanto en universitatoj kaj aliaj lernejoj tra la mondo.

Oni bonvenigis David kaj Max en la solan kunvenon, kie oni preparolis speciale la instruadon de fremdaj lingvoj. Ĉi tiu temis pri meminstruaj programoj en la lernejo Launceston Church Grammar School. Post la kongreso oni montris la Tumman-ekspozicion en la biblioteko de The Hutchins School en Hobarto.

Je la fina tago de sia vizito Max donis neformalan prelegon kaj rektmetodan lecionon laŭ la sistemo de Audrey Childs-Mee al tri neesperantistoj por ke David povu lerni iom pri la metodo. Kompreneble nun estas tri pli da Esperanto-interesiĝintoj en Hobarto.

Ni tre dankas al Richard Parkinson kaj Ray Harper pro ilia helpo pri la transporto kaj starigo de la Ekspozicio.

MALDEKSTREMULOJ KAJ ALIAJ!de **Max Wearing**

Atentu maldekstremuloj, vojaĝemuloj, korespondemuloj! Nun haveblas kelkaj ekzempleroj de la Amikeca Reto de SAT 1990-1991 (libro de 100p.) kun 268 adresoj en 33 landoj (prezo \$AS10) de Max Wearing, 30 Westbury Street, Hackney SA 5069. ☐

DEZIRAS KORESPONDI

kun aŭstralia samideano/ino pri kutimoj kaj historio

S-ino Klaske van der Meulen

Woerdes 61

9407 C L Assen

Nederlando ☐

rubriko de odlo bokserp

Demando: Ĉu estis eraro en la majo-junia numero, p9 & 27, pri numero 4 de "Provu vian vortoscion", la respondo por demando 4: bebo=svingilo?

Respondo: nia redaktoro diras ke la ĝusta respondo estis infaneto, sed mi malakordas kun li. Kiu ne vidis plenkreskulon ĉirkaŭsvingi bebon en la aero por amuzi sin? Do se ne svingilo, almenaŭ svingaĵo. Tamen, mi konfesas ke la originala manuskripto ja diris "infaneto" kaj mi devis kaŝe ŝanĝi la tekston por ĝustigi la respondon malgraŭ la protestoj de lia Moŝto la redaktoro.

RESPONDOJ POR "PROVU VIAN VORTOSCION"

1.a; 2.c; 3.ĉ; 4.c; 5.b; 6.b; 7.a; 8.a; 9.c; 10.b; 11.a; 12.b; 13.b

LUKA BULTENO

Unu el la plej bone redaktataj gazetoj en Esperantio estas la modestaspekta Luka Bulteno. Se vi deziras amuzon, ĝisdatajn neatenditajn informojn kaj lingvonotojn, provu ĝin. Mendo de Astrid Riessen, PO Box 218, Belair SA 5052. Ne nur junuloj ĝuas ĝian freŝspecan enhavon.

RETROKOMENTE**RETROETNEMOK****ETNEMOKORTER****Reage al la artikolo de Brian Currie (Julia T.A.E.)**

Mi kredas ke tromultas artikoloj pri manko de junuloj en A.E.A. Mia opinie oni tute preteratentas la neceson ke junuloj studu kaj ŝparu en la moderna Aŭstralio ĝis grado neniam spertita de nia (aŭ pli frua) generacio. Ni de antaŭaj generacioj elspezis la krediton de nia lando (por persona komforto), ĝuas longan postemeritiĝan sanon kaj komforton. Subite post elreviĝo pri imperiestraj privilegioj, niaj junuloj sin trovis en mondo renversiĝinta. Ili heredis niajn ŝuldojn. Nun necesas ke du personoj devas enspezi kaj prokraski naskojn ĝis ili sufiĉe gajnas kaj oni postulas de junuloj kapablojn kiujn ni neniam havis! Sekve nia postulo ke junuloj entreprenu idealistan movadon estas naiva. Ili streĉas sin pro financaj kaj familiaj devoj, enparte kiel rekta rezulto de la vivo kiun ni ĝuis! Ni emerituloj kiuj ne plu havas tiajn respondecojn prizorgu idealojn ĝis ili elpagos niajn ŝuldojn aŭ emeritiĝos!

Tom Elliott

REKLAMOJ PRI ESPERANTO

En *The Weekend Australian* de 28-29 julio aperis reklamo pri la Einihovici-Fondusa stipendio por ebligi ke juna esperantisto partoprenu la TEJO-kongreson en 1991. Alvenis 43 respondoj.

La tutnacia televida intervjuo kun nia vicprezidanto Kep Enderby dum la **Ray Martin Show** la 2an de julio vekis interesiĝon en kelkaj spektantoj. Sekve de la programo ĉ. 20 telefonvokoj atingis nian sekretario Ray Ross petante informon pri Esperanto, kaj 12 kursoj de Esperanto estis venditaj. 4 junuloj (20-30 jaraĝaj) membriĝis en la Asocio.

[La intervjuo mem estis tre bone kaj tre favore farita de Ray Martin kaj Kep Enderby, kiu montriĝis korvarmiga, sciplena, serioza advokato por Esperanto. Ĉar la Ray-Martin-programon spektas ĉiutage pluraj milionoj da personoj, ni devas demandi al ni kial nur tia manpleno da personoj volis pliiinformiĝi. Simile pri la reklamo en *The Weekend Australian*. Ĉu el 17 milion loĝantoj en Aŭstralio nur 63 personoj interesiĝas pri Esperanto? Vere ni devas plu plugi la teron.

La Red. |

THE AUSTRALIAN ESPERANTIST
Registered by Australia Post
Publication No. WBC 2488

If undeliverable return to
D. Broadribb
46 Great Eastern Highway
Bakers Hill WA 6562

SURFACE
MAIL

Postage
Paid
Vic. Park. E
WA 6101